

LUND UNIVERSITY

Korruption och politisk uppgivenhet

Lennhag, Mi

Published in:
Kristianstadsbladet

2011

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Lennhag, M. (2011). Korruption och politisk uppgivenhet. *Kristianstadsbladet*.
<https://www.kristianstadsbladet.se/kultur/korruption-och-politisk-uppgivenhet/>

Total number of authors:
1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

LÖRDAGSKRÖNIKA AV GERTRUD LARSSON

Världens lyckligaste kycklingar?

I vår tid fylls ofta ord och begrepp med en ny innebörd. På Kronfågels hemsida hittar jag en film om kycklinguppfödaren Per. Tack vare sitt arbete får Per leva nära naturen och nära djuren. "När man dessutom vet att de kycklingar man föder upp kanske är världens lyckligaste, så blir man själv också lycklig".

Lycka är givetvis en högst subjektiv upplevelse. För vissa är lycka att vara frisk, för andra att njuta av en paraplydrink och för en kyckling kanske höjden av lycka är att födas upp på drygt trettio dagar, sprätta omkring på en bädd av kutterspån bland tusentals fränder, aldrig vistas utomhus, bli insamlad av en maskin och satt i en bur, forslas till ett slakteri och väl där snabbt och effektivt bli förvandlad till en produkt som i din livsmedelsbutik säljs under epitetet "svensk gårdskyckling", inslagen i plast prydd med ett klistermärke föreställande just denna lyckliga kycklings leende uppfödare. Allt för att du som konsument ska få en känsla av att vi fortfarande lever kvar i ett samhälle med småskalig livsmedelsproduktion. På förpackningen återfinns också en kärnfull slogan: "Mer smak, större omsorg."

För några år sedan besökte jag Kronfågel i Kristianstad. Turen gick av hygieniska skäl från "ren" till "oren" avdelning, jag fick alltså se förloppet i omvänd ordning. Jag och min ciceron, en gladlynt man med Österlensdialekt, traskade fram bland floder av blod, dun och köttslamsor. Ovanför oss löpte linan där hängande huvdlösa kycklingkroppar for fram i en aldrig sinande ström, vi passerade dånande maskiner som skar upp och rensade ut inälvor, andra maskiner som tvättade bort fjädrarna, metallkar fyllda av kycklingfötter som skulle förvandlas till hundmat.

Till slut nådde vi fram till platsen där 100 000 kycklingar dagligen mötte sitt oundvikliga öde. Lokalen lys-tes upp av ett svagt blått sken, min guide förklarade att det höll kycklingarna lugna, eftersom det fick dem att tro att det var natt och dags att sova. Dock hördes ett ihällande kacklande och pipande från rullbandet som transporterade nya kycklingar in i den så kallade karusellen där de ännu inte ont anande fjäderfäna hängdes upp i krokarna.

"Den var för liten", sa min guide då han fick syn på en kyckling som tydligen inte höll måttet, "då får dom avliva den manuellt, för den kommer inte gå ner i bedövningsbadet". Han fortsatte: "Alla dom killarna här som hanterar de levande djuren, de har ju genomgått en djuromsorgsutbildning, för att de ska hantera djuren på rätt sätt och inte hantera dom hårdhänt eller misshandla dom." En av de djuromsorgsutbildade killarna slog med van hand kycklingens huvud i ett metallkar. "Där bedövade han den först genom att slå den i nacken och sen kapar han huvudet."

Om endryg vecka kommer inte längre några kycklingar dö en omsorgsfull död på Kronfågel i Kristianstad. Anläggning som länge kunde stoltsera som Sveriges största kycklingslakteri läggs ner. Världens kanske lyckligaste kycklingar kommer härnäst fraktas till slakteriet Valla i Sörmland för att där sluta sina dagar som "kyld kyckling i världsklass". Ätminstone om man får tro broilerproducentens hemsida. Vad världsklass betyder i sammanhanget förstår jag lika lite som Kronfågels idéer om lycka och omsorg.

Gertrud Larsson

kultur@ystadsallehanda.se

REPORTAGE FRÅN KALININGRAD

Kaliningrads hamn är stor och Rysslands enda isfria.

Korruption och

Kaliningrad. Korruptionen är stor, det mesta går att ordna med mutor och utan lite extra inkomster vid sidan om har många svårt att få ihop sin vardag. Statsvetare Mi Lennhag studerar synen på korruptionen i det gamla öst. Här är hennes fältrapport från Kaliningrad.

I Kaliningrad säger man att ojämlikheten är oändligt större än vad som krävs för en revolution. Samtidigt råder en utbredd uppgivenhet inför politiken, och väldigt få tror att de själva kommer att få uppleva en förändring under sin livstid. Politik är något som sker på en väldigt hög nivå.

För många ryssar i Kaliningrad kvittar det vem av Putin eller Medvedev som vinner nästa presidentval. Man talar om de båda ledarna med ett något överraskande förakt. En pensionerad sjuksköterska kallar dem för ett festligt par papegojor som bara säger efter varandra.

Människor är överväldigande eniga om att ifall Ryssland ska komma på fötter på riktigt, krävs en ny ledare som ser folket, som inte är korrupt, och som inte kommer ur de gamla politiska leden. Men någon sådan ledare finns inte att rösta på, och utan

mycket pengar och tivelaktiga kontakter när de ärliga presidentkandidaterna inte maktens korridorer, menar många Kaliningradbor.

En läkare berättar för mig att en tredjedel av livet går åt att finna "alternativa lösningar". Samt att allt numera handlar om pengar, och att nivån på mutorna har dubblats flera gånger sedan år 2000. Självt arbetar hon på ett statligt sjukhus med en lön på cirka 1 500 svenska kronor, vilket man inte överlever på om man inte accepterar mutor eller har ett kvällsjobb. Sjukvården är en av de sektorer med mest korruption, tillsammans med utbildningsväsendet, poliskåren och olika myndigheter som utfärdar tillstånd och gör kontroller.

Många, även i dagens Öst- och Centraleuropa, har levat största delen av sina liv i ett system där kontakter var

av yttersta vikt för att kunna köpa mat och kläder och där den omfattande byråkratin uppmuntrade informella lösningar. Det är inte ovanligt att människor med erfarenheter av ett sovjetiskt samhälle har svårt att förhålla sig till osäkerheten och den ständigt kaotiska blandekonomin som finns idag. Under sovjettiden visste man vad man fick – även om man inte fick så mycket.

Jag talar med en historiker som alltid satt en ära i att inte använda kontakter för att få tillgång till något, ens under sovjetåren. Om honom säger man att han är en mycket ärlig man, och därför en mycket fattig man. Självt säger han att han är en lycklig man. En översättare som arbetar med utländska företag berättar i stället att hon samma morgon mutade en trafikpolis för att slippa tvingas till rättgång.

Att mutor uppgår till en tredjedel av det officiella bötesbeloppet är tämligen allmänt känt. I Kaliningrad kan man muta sig till det mesta: för att få ut en examen, köpa mark att bebygga, "korrigera" ett underkänt prov i skolan, genomgå en hjärtoperation, klara uppkörning för körkort, få en dagis-

Utanför Kaliningrad ligger detta blockhus, ett av flera som under Sovjettiden byggdes för att att lösa den akuta bostadsbristen. De målades aldrig, och skicket invändigt är ofta dåligt.

politisk uppgivenhet

plats eller ett permanent Schengen-visum eller för att passera den långa kön för att kunna gifta sig.

Officiellt är arbetslösheten i Ryssland 6,5 procent, alltså lägre än i många europeiska länder. En arbetslös man, som tidigare jobbat som både sjöman, officerare och chaufför, säger att man inte får ett arbete i Kaliningrad utan kontakter. Han berättar också att Kaliningradbor räknas som arbetslösa ett år – vilket är den tid de erhåller en minimal arbetslöshetsersättning – innan de avregistreras som arbetslösa. Då förväntas man lösa sitt problem på egen hand, samtidigt som arbetslöshetsstatistiken ser bra ut.

En ung journalist jag talar med är mycket kritisk till hur Kaliningrad förvaltat utländskt bistånd, däribland svenskt. Jag frågar om han läst Millennium-trilogin av Stieg Larsson, som börjar med en historia om ett svenskt företag som tjänade enorma summor på att under 90-talet låtsas satsa på olika behjärtansvärda projekt i Baltikum.

Journalisten skrattar till, säger att han läst böckerna, och berättar att det

ÄRLIG OCH FATTIG
"Jag talar med en historiker som alltid satt en ära i att inte använda kontakter för att få tillgång till något. Om honom säger man att han är en ärlig man, och därför en fattig man."

Mi Lennhag

Spårvagn, äldre som säljer grönsaker extra och "Sovjeternas hus".

är precis så det är. Han har själv assisterat utländska, däribland svenska, journalister som försökt nysta upp just sådana biståndsskandaler.

En taxichaufför berättar att man i Kaliningrad föredrar att ens grannar är rika, om än på grund av korruption, för då kanske något kommer en själv till del. Jag säger att många svenskar vill veta att alla andra betalar skatt, för att själv också göra det. Mannen svarar att man i Ryssland föredrar om ens grannar inte betalar skatt, för då har de mer pengar som kan fördelas till bekanta genom den informella ekonomin.

Det sägs ibland att korruption bäst bekämpas genom ökad ekonomisk jämlikhet. En läkare eller polis som tjänar en lön som går att leva på är mindre benägen att acceptera mutor.

Man får akta sig för att falla i fällan och tänka att problemet är bristande moral. Det är inte tillfället som gör tjuven i Kaliningrad, utan snarare att många människor inte hade överlevt vardagen om de inte använt kontakter och betalat mutor. Hade man även reducerat den oerhört tidskrävande ryska byråkratin och människor haft

demokratisk frihet nog att våga kritisera korruption på hög nivå, är det troligt att situationen ändrats.

Nu råder i stället en pessimism som gör att människor inte ser någon mening med att göra saker lagligt, särskilt när ingen annan gör det, allra minst politikerna. Och när det i många situationer inte ens vore möjligt att lösa byråkratiska problem utan rätt kontakter.

TEXT & FOTO: MI LENNHAG

kultur@
kristiansstadskadet.se

■ Mi Lennhag är doktorand i statsvetenskap vid Lunds universitet. Hon genomför just nu ett fältarbete i Ryssland, Litauen och Polen, där hon intervjuar medborgare om deras syn på korruption.

■ I två artiklar berättar hon om sina möten och erfarenheter. Nästa text handlar om unga människors flykt från Litauen, för att finna sig en ny framtid.